

RAPPORT FRÅN KONTAKTRESA

TILL URUGUAY
10-22 april 1988

Lennart Weibull

ARBETSRAPPORT NR 38

1988

ISSN 0283-6696

FÖRORD

Avdelningen för masskommunikation har slutit ett avtal med Instituto de Comunicacion Y Desarrollo (ICD) i Uruguay som innebär ett ökat utbyte mellan Göteborgs universitet och Uruguay. Mot denna bakgrund har Lennart Weibull - vid tiden för avtalet t.f. professor - blivit inbjuden att besöka Uruguay.

Föreliggande är hans reserapport som ger hans beskrivning av läget. Motivet att ge ut resebeskrivning som arbetsrapport är i första hand att ge en kortfattad introduktion till Uruguay för den som eventuellt kommer att följa upp Avdelningens kontakter.

Göteborg i maj 1988

Keith Roe

t.f professor

AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION
Göteborgs universitet
88-05-10

RAPPORT FRÅN KONTAKTRESA TILL URUGUAY DEN 10-22 APRIL 1988

Lennart Weibull

1. BAKGRUND

Läsåren 1983/85 och 1984/85 studerade Alejandro Lerena Informationsteknik vid Göteborgs universitet. Han var flykting från Uruguay, men sedan flera år bosatt i Göteborg, där han bl a studerat också på Konstindustriskolan vid universitet. År 1986 återvände Lerena till Uruguay och började arbeta på ett forsknings- och medieinstitut (CIIDU). Efter en del konflikter inom CIIDU bildade några av de anställda vid CIIDU i slutet av samma år ett nytt institut - Instituto de Comunicacion y Desarrollo (ICD). Bland dem som var med och startade ICD var bl a Lerena.

Syftet med ICD var informations- och dokumentationsverksamhet, studier av massmedieutvecklingen i Uruguay samt på längre sikt forskning om massmedier. Från första året har ICD stöd från bl a SIDA. Man sökte också kontakter med institutioner inom samma arbetsområde. Med hänsyn till Lerenas tidigare studier i Informationsteknik i Göteborg var det naturligt att han tog kontakt med Avdelningen för masskommunikation, som är samlingsnamnet för grundutbildningen i Informationsteknik samt forskning och forskarutbildning i masskommunikation vid Göteborgs universitet.

Lerena gjorde ett längre besök på avdelningen i november 1987 och träffade personer inom olika projektområden. Vid hans besök utarbetades ett samarbetsavtal mellan ICD och Masskommunikation i Göteborg. Avtalet syftade bl a till ett utbyte av material i fråga om forskning och utbildning. Vid Göteborgs universitet fanns dessutom ett särskilt intresse för ett sådant avtal beroende på att universitetet håller på att bygga upp kontakter med Universidad de la Republica i Uruguay. Eftersom också ICD har nära kontakter med detta universitet bedömdes kontakten som både intressant och viktig. En kopia av avtalet bifogas som bilaga 1.

Mot bakgrund av avtalet beslöts också att medel skulle sökas för mig i egenskap av företrädare för Masskommunikation för ett besök i Uruguay. Ett reseanslag beviljades 1988-02-15 från Svenska Institutet, som även svarat för bidraget till Lerenas kontaktresa till Sverige. Min resa genomfördes under två veckor i april 1988: 10 - 22 april.

Med hänsyn till mitt intresse att allmänt bilda mig en uppfatt-

ning om massmedier och mediestudier i Uruguay ville jag inte bara besöka ICD utan även genomföra ett mera omfattande besöksprogram. ICD organiserade mot denna bakgrund ett program enligt mina önskemål. Detta kom att omfatta besök vid både massmedier och utbildningsinstitutioner. Programmet bifogas som bilaga 2.

2. SYFTE OCH UPPLÄGGNING

Föreliggande rapport avser min redovisning av intrycken från kontaktresan. Jag har valt att göra redovisningen något mera utförlig än vad som brukar vara fallet vid en dylik reserapport. Motivet till detta är att innehållet också skall kunna tjäna syftet att introducera massmedier och mediestudier i Uruguay för andra som är intresserade av att fortsätta eller följa upp Masskommunikations kontakter på ort och ställe.

Rapporten har i princip tre huvuddelar. Den första söker ge en allmän översikt av massmediesystemet i Uruguay, bl a mot bakgrund av samhällets politiska och ekonomiska struktur. Den andra redovisar akademisk utbildning och forskning. Den tredje beskriver ICD och deras framtidsplaner.

Det ligger i sakens natur att en översikt av detta slag bara kan förmedla ett allmänt intryck. Jag har försökt att inte bara bygga översikten på den information som jag fått från olika källor i Uruguay utan också komplettera denna med en del litteratur. Både begränsade kontaktytor och språksvårigheter innebär emellertid att jag inte kan göra anspråk på annat än att ge min personliga bild av situationen.

3. MASSMEDIESYSTEMET I URUGUAY

Den som läser en översikt av det internationella massmediesystemet från 1950-talet finner att Uruguay är ett land med en omfattande dagstidningsutgivning. Förklaringen ansågs vara ett högt välstånd i förening med ett demokratiskt politiskt system och hög läskunnighet - andelen analfabeter uppskattades till under tio procent (jfr Merrill, 1983:250ff). Den offentliga sektorn byggdes ut, anställningstrygghet för statsanställda lagfästes och ett omfattande socialförsäkringssystem infördes. Men sedan gick utvecklingen i en annan riktning.

En ekonomisk och politisk bakgrund

Uruguay byggde upp sitt välstånd på export av biffkött och landet var fram till slutet av 1950-talet ytterst välmående (Ronnås, 1986:18). När det världsekonomiska uppsvinget efter Koreakriget började mattas av och den europiska gemenskapen samtidigt byggde upp sina tullmurar började de ekonomiska problemen i Uruguay. De tidigare exportmarknaderna försvann. I och med att överskottet från jordbruksexporten under de goda åren inte investerats i annan verksamhet utan använts till att bygga ut den offentliga sektorn respektive till konsumtion fanns det inget skyddsnet att

falla tillbaka på. Ekonomin försämrades snabbt och 1967 var den samlade produktionen - BNP - lägre än tio år tidigare (Ibid; jfr Gunder Frank, 1981:209ff).

De ekonomiska problemen under 1960-talet ledde också snart till politiska spänningar. De två traditionella partierna Colorado och Nacional (ofta kallat Blanco) hade sina rötter tillbaka vid sekelskiftet. Colorado var ett parti med rötter i städernas medelklass och hade en liberal framtoning, medan Blanco var godsägarnas parti med en mera konservativ profil. Colorado var visserligen under nästan hela tiden i regering och Blanco i opposition, men i praktiken var även Blanco med och 'administrerade' landets välstånd (Grenninger m fl, 1969:229; Ronnås, 1986:17f; jfr Mörner, 1965).

Under 1960-talets slut började vänsterpartier av olika slag att intensifiera sin verksamhet. Regeringen försökte på olika sätt förbjuda dessa, något som resulterade i en stadsgerilla - Tupamaros (Ronnås, 1986:19). År 1971 ställde en vänsterkoalition - Frente Amplio (Breda fronten) - upp i valet som alternativ till de två traditionella partierna. Efter valet tillkom dock undantagslagar och successivt kom militärerna in som landets verkliga makthavare.

Det som ofta framhålls vid diskussioner kring de ca tio åren av militärdiktatur i Uruguay är att denna var 'successiv'. Militären både kom till makten och avvecklade sitt formella politiska inflytande stegvis. I motsats till t ex Argentina kan man påstå att de två stora politiska partierna i Uruguay snarast 'överlämnade' makten till militärerna då de inte längre klarade av politiken - det var inte militären som 'grep makten'. Även avvecklingen skedde genom olika slag av politiska överenskommelser (jfr Ronnås, 1986:22ff). Idag är en av de stora frågorna i Uruguay om de ansvariga från militärdiktaturen skall ställas inför domstol (jfr Köhler, 1987). När detta skrivs håller man på att gå igenom resultatet från en petition om en folkomröstning i frågan för att avgöra om antalet namnunderskrifter är tillräckligt för att det skall kunna bli en folkomröstning.

Karaktären på de tio årens militärdiktatur har givetvis konsekvenser för det politiska livet idag. Uruguays författning brukar betecknas som demokratisk (Uruguay, 1986:12f). Stats- och regeringschef är Julio Maria Sanguinetti som representerar Colorado-partiet. Colorado fick i valet 1984 38 procent av rösterna och Nacional/Blanco 33 procent, medan Frente Amplio nådde 20 procent (Ibid). Diskussioner med olika personer i Uruguay visar att det idag är svårt att på ett enkelt sätt karakterisera dimensionerna i partisystemet. Alla partierna har stora, politiskt klart urskiljbara grupperingar. Ibland har de beskrivits som valkarteller (jfr Andren, 1965). Exempelvis finns det inom Colorado både en populistisk del och en rest av det gamla Colorado (nära knuten till familjen Batlle); inom Nacional finns det både en traditionellt konservativ grupp och en nyliberal med anknytning till olika näringslivsgrupper; inom Frente Amplio finns både kommunister, socialdemokrater och kristdemokrater.

För en besökare är det givetvis svårt att få en inblick i hur det politiska systemet fungerar. Uppenbart tycks emellertid vara att Uruguay är att de politiska partierna organisatoriskt står mycket starkt och på olika sätt präglar samhället i stort. Det finns förhållandevis få andra maktcentra. Trots decenniet av militär-diktatur har ofta sagts att militären knappast är en självständig maktfaktor på det som gäller t ex i Argentina eller Chile. Militärens roll i en latinamerikansk jämförelse kommer för ö att studeras inom ramen för en kommande doktorsavhandling i statskunskap vid Stockholms universitet (Jellinek, 1988). Inte heller katolska kyrkan spelar någon större roll; Uruguay förefaller snarast vara ett efter latinamerikanska förhållanden antiklerikalt samhälle.

Den känsla man får vid ett tillfälligt besök i Uruguay är att landet på ett medvetet sätt är 'på väg tillbaka' både politiskt och ekonomiskt. Fortfarande är det dock ett mycket fattigt land med relativt låg levnadsstandard, något som även påverkar massmediesystemet.

Dagspressen - ekonomiska problem och politiska band

Det är uppenbart att Uruguays nedgång hade effekter även på dags-tidningsutgivningen. Om vi som indikator på pressens styrka tar tidningspappersanvändningen framgår detta tydligt. På 1930-talet var förbrukningen 6,7 kg per invånare, 1950 7,7 kg, 1960 7,1 kg, 1970 7,2 kg, 1984 3,0 kg (Statistisk Årsbok 1960-). För att få siffrorna i perspektiv kan vi konstatera att Uruguays totalförbrukning mellan 1935 och 1955 var omkring 50 procent av den svenska, 1960 var den en knapp tredjedel medan den i slutet av 1970-talet var mindre än fem procent (Statistisk Årsbok 1982/83). Ett annat tecken på pressens nedgång är att tidningarna i slutet på 1960-talet blir allt mindre villiga att ange kontrollerade upplagor. Det förefaller rimligt att se detta som uttryck för betydande upplageras inom dagspressen (jfr Kurian, 1981:1105f).

En annan förklaring till pressens fortsatta nedgång under 1970-talet och början av 1980-talet anses vara censuren under militär-diktaturen. Tidningarnas nyheter blev helt enkelt ointressanta att läsa. Presscensuren innebar bl a en långtgående förhandsgranskning. Jag fick ett par exempel på hur polisen genomsoekt en redaktion i jakten på kritiska artiklar.

Bristen på upplagesiffror gör det mycket svårt att bedöma dagspressens styrka i dagens Uruguay. En sammanställning (Kurian, 1981:1105) talar om 11 dagstidningar med en sammanlagd upplaga på 700.000 exemplar - 250 exemplar per 1000 invånare. Min bedömning på grundval av mina besök i de två största tidningarna El Dia och El Pais - där man vänligt undvek att svara på frågor om netto-upplagan (den tryckta upplagan minus returerna) - är dock att Kurians siffra är klart överdriven - eller snarare att det varit en fortsatt upplagenedgång under 1980-talet. En försiktig gissning pekar snarast på mellan 200.000 och 300.000 exemplar per utgivningsdag.

En annan förklaring till svårigheten att bedöma nettoupplagan är att tidningarna, som i huvudsak är lösnummerförsålda, distribueras av privata agenturer på en sorts provisionsbasis. Om man vill prenumerera är det således denna agentur man skall vända sig till, inte till tidningen. Eftersom agenturerna i princip inte får lämna returer så är man försiktig med att beställa exemplar. Detta skapar en tröghet i systemet för tidnings spridning.

En annan konsekvens av bristen på kontrollerade upplagesiffror är att det är svårt att veta vilken tidning som är störst. I sin sammanställning anger Kurian (1981:1105) att El Pais har drygt 100.000 exemplar och El Dia ca 85.000 exemplar, medan kvällstidningen El Diario har drygt 150.000. Samma uppgifter finns hos Merrill (1983:276) ger i huvudsak samma bild. I Utrikespolitiska Institutets senaste häfte (Uruguay, 1986) sägs de två stora morgontidningarna ha ca 100.000 exemplar var. Mitt intryck är att Kurian och Merrill har en korrekt rangordning av tidningarna efter upplaga men att upplagorna idag ligger lägre. El Pais är således den största morgontidningen - med omkring halva marknaden för morgonpress.

Dagspressens ställning är därmed i allmänhet svag. Mina sagesmän menade att knappast någon dagstidning ger överskott. I varje fall har de två stora dagstidningarna sannolikt klara förluster. Orsaken ligger bl a i svårigheten att få tillräckligt med annonsinkomster. Man har en stark konkurrens med både radio och TV. TV har ökat sin andel av reklamlakan under senare år, bl a på bekostnad av dagspressen vars fallande upplagesiffror. Detta gäller den lönsamma affärsannonseringen. Beträffande eftertextannonseringen står dagspressen starkt. Eftertextannonserna är många och förekommer främst på söndagar, något som även drar upp upplagorna.

Svårigheterna på annonsmarknaden har tvingat tidningarna att öka lösnummerpriserna. Idag kostar en tidning ca 3,50 i svenska pengar - alltså i huvudsak samma pris som en svensk tidning i ett land där länderna kanske ligger på närmare en tondel av svenska. På söndagar är lösnummerpriset över 5 kr och skall inom kort höjas till 6 kr. Från tidningarna pekar man på att man måste öka sina intäkter - samtidigt säger man att de ökade priserna på lösnummer drar ner antalet försålda exemplar. Tidningarna befinner sig således i en kniptång. En besparing som sker inom dagspressen och som har viss relevans för Sverige är att man slutat importera svenskt tidningspapper. Man använder nu papper från främst Chile och Brasilien, men även ett - som man anser vara mycket dåligt - papper från Argentina.

En viktig aspekt på dagspressens ställning är dess förhållande till de politiska partierna. De personer jag diskuterade pressfrågor med framhöll regelbundet att det typiska för Uruguay är partipolitiseringsen som dagstidningarna. Både på ledarplats och på nyhetssidor är deras partipolitiska hemvist klar iakttagbar. Kända politiker medverkar ofta som kommentatorer eller skriver osignerade krönikor. El Dia är Colorado-partiets språkrör, medan El Pais är knuten till Nacional/Blanco-partiet. Det finns även en kommunistisk dagstidning - La Hora.

Det är intressant att jämföra graden partipolitiserings i pressen med Sverige. Som regel brukar också det unika med svensk partipolitisk press framhålla i fråga om internationella jämförelser (jfr Hadenius-Weibull, 1986). Enligt min mening finns det härvidlag flera intressanta paralleller mellan Uruguay och Sverige. Något tillspetsat kan påstås att pressen i Uruguay har en partipolitisk anknytning av det slag som kännetecknade svensk press under 1950-talet - möjligen något starkare. Senare har den svenska pressen, bl a som en följd av den ökade professionaliseringen hos journalistkåren, på nyhetsplats 'frigjort' sig från partierna. Någon sådan utveckling har uppenbarligen ännu inte skett i Uruguay. Samtidigt finns det mycket som pekar på att en sådan 'frigörelseprocess' är på väg, något som vore en synnerligen intressant utgångspunkt en komparativ studie mellan svensk och uruguayansk partipress över tid.

Den lägre graden av professionalisering i dagspressen framträder klart också inom tidningarna. Journalisterna har ett begränsat manövreringsutrymme och det handlar i stor utsträckning om 'kommunikationsjournalistik'. Parti- och ägaranknytning sitter i tidningarnas väggar - även bokstavligen genom porträtt och flaggor. Ledande politiker sitter i tidningarnas ledning (jfr Gabay, 1987). På redaktionerna söker man dock successivt att skapa sig en mera oberoende ställning.

Vad gäller utlandsnyheter är det intressant att notera den stora roll som den spanska nyhetsbyrån Efe och den italienska ANSA spelar. Även USA-nyheter kommer i stor utsträckning via dessa byråer samt från AP. Om man jämför med tidigare studier (t ex Reyes Matta, 1976) har det amerikanska nyhetsinflytande minskat. Detta är också intrycket av två veckor genombläddring av nyhetsidorna i de stora dagstidningarna. Det finns dock skillnader mellan enskilda tidningar. Exempelvis har några tidningar UPI - men det är ändå ANSA och Efe som förekommer mest.

Mycket talar för att en förklaring till bristen på journalistisk självständighet ligger i dagspressens allmänt svaga ställning, som allmänt gör tidningarna känsliga för påverkan. På denna punkt är det viktigt att framhålla att detta inte på samma sätt tycks gälla den icke-dagliga pressen. Vid ett besök på veckotidningen Busqueda framkom en helt annan syn på journalistik.

Busqueda är ett försök att vara en uruguayansk Observer. På ledarplats företräder den närmast nyliberala strömningar och den startade ursprungligen (1972) som ett språkrör för ekonomer (som såg Milton Friedman som förebild). På den tiden var tidningen månadstidning. Successivt har tidningen ändrats till nyhetstidning med veckoutgivning. Sedan nuvarande utgivaren Danielo Arbilla, som också är delägare, tillträdde är man mera nyhetsorienterad än tidigare. Det är omvittnat från olika personer jag talade med att Busqueda är den mest välinformerade tidningen i Uruguay. Arbilla berättade t ex att politiker brukar acceptera felaktigheter i partitidningarna, eftersom dessa ändå har låg trovärdighet, men att man är noga med att dementera om samma uppgifter förekommer i Busqueda.

Arbilla framhöll att hans viktigaste uppgift sedan han blev utgivare har varit att öka journalisternas professionalisering. Han karakteriserade sig själv som närmast något konservativ i politiska frågor, men underströk samtidigt att detta inte får påverka att sakligheten och relevansen hos det som står på nyhetssidorna. Nyheterna skall presenteras helt utan partipolitiska vinklar. För att nå dit har han sökt höja redaktionens status. Man betalar i stort sett dubbelt så hög lön som man gör på de stora dagstidningarna, bl a för att hindra att journalister extraknacker hos andra. Man försvarar alltid journalister som utsätts för partipolitiska angrepp. I den mån man har kolumnister anges detta klart med en vinjett. Vidare vill man ha en stor bredd i innehållet. Busqueda anser sig ha sina läsares uppdrag - inte de politiska partiernas - och läsarna vill först och främst ha korrekta nyheter. Satsningen på journalisterna framgår bl a att 36 av 42 anställda är journalister och att man gärna vill att journalister och inte administratörer skall företräda tidningen utåt.

Busqueda har också andra slag av nyhetsmaterial än övrig press. Man abonnerar på bl a nyhetsartiklar från Washington Post, Los Angeles Times och The Guardian.

Det intressanta med Busqueda är att den således företräder en syn som ligger nära vad som gäller för s k oberoende tidningar i Europa och USA. Samtidigt är det näringslivets tidning - man har mycket affärsnyheter vid sidan av de politiska. Idén är att den som läser Busqueda är att man skall bli korrekt informerad även om man inte gillar det som sägs. I motsats till dagstidningarna går Busqueda med vinst. Detta sammanhänger med att man har lyckats väl på annonsmarknaden - drygt 60 procent av intäkterna kommer från annonsörer. Busqueda konkurrerar inte på massmarknaden i fråga om annonser: flygbolag, banker och datorer bland annonsörerna ger en klar uppfattning om att Busqueda har en köpstark läsekrets. Från presshistorien får man associationer till framväxten av nyhetsbyråer och affärstidningar på 1800-talet som en motvikt till den partipolitiskt färgade pressen: i Uruguay är med detta mått mätt Busqueda den 'moderna' tidningen. Men även Busqueda är försiktig med att tala om sin upplagesiffra. Det kan dock nämnas att tidningen i huvudsak är lösnummerförsåld. Arbilla berättade om den expansionsfas som tidningen just genomgår i och med att man skall öka från 48 till 56 sidor per utgåva.

De redovisade intrycken av pressen i Uruguay visar på att det finns mycket stora skillnader mellan olika slags tidningar. De spännande utvecklingstenserna tycks överlag finnas inom den icke-dagliga pressen. Men diskussionerna med dagspressen visar samtidigt att det också där finns en strävan till oberoende journalistik.

Lågprisradio och importerad TV

Under mitt besök träffade jag företrädare för två TV-stationer, medan tiden inte tillät att jag besökte någon radiostation. I

perspektiv kan detta betraktas som mindre välbetänkt, eftersom radion faktiskt är det stora massmediet i Uruguay, liksom i Latinamerika i stort. Medan antalet tidningsexemplar per 1000 invånare i Latinamerika minskade från 80 till 72 exemplar mellan 1955 och 1975, ökade antalet radiomottagare från 66 till 147 (jfr Hadenius, 1977). Enligt senaste Unesco-statistik finns det idag drygt 550 radioapparater per 1000 invånare i Uruguay. Montevideo har idag drygt 25 AM-radiostationer och 10 FM-stationer.

Det råder i princip etableringsfrihet för etermedier i Uruguay. Det allmänna intrycket är att de flesta radiostationer var mycket små. Endast fem eller sex kunde sägas ha någon mer omfattande programverksamhet (jfr Gabay, 1987). Övriga hade i första hand musik och reklam. Radion är ett lågprismedium som i allmänhet arbetar med mycket liten personal. Det är dock uppenbart att radiomediet totalt sett har stor genomslagskraft, inte minst på annonsmarknaden.

Ägarkoncentrationen på etermedieområdet är stark. Det finns fyra TV-stationer i Montevideo. Tre av dessa är privata - och dessa tre ägargrupper kontrollerar också de sex viktigaste radiostationerna. I mitt program ingick en av de privata stationerna (Canal 4) och den statliga (Canal 5).

Beträffande de privata stationerna gäller att dessa tre samarbetat inom vad som närmast skulle kunna kallas en kartell. Man hade samordnat sina aktiviteter och bl a inte konkurrerat om inköp av utländska program. Enligt uppgift hade man sökt 'dela marknaden mellan sig'. Samarbetet upphörde dock 1987 och nu tycks konkurrensen kraftig mellan stationerna. Inte minst i påannonseringen av de egna programmen förekommer en mycket aggressiv marknadsföring. På Canal 4 uppgav man att man tagit initiativet till den nya konkurrensen bl a för att möjliggöra inköp av bättre program.

Just inköp av program spelar också en avgörande roll i Uruguay. De fyra TV-stationerna har små resurser till annan egen produktion än nyheter (se nedan). Av en total sändningstid på mellan 30 och 40 timmar i veckan (exkl nyheter) ligger den egna programproduktionen på mellan tre och fem timmar. Alltså är närmare 90 procent av programmen importerade. Vad gäller spelfilm är USA och Argentina de stora ursprungsländerna, ifråga om TV-program nästan bara Argentina. Överhuvudtaget spelar Buenos Aires (ca 300 km från Montevideo) en avgörande roll som underhållningshuvudstad för hela södra Latinamerika; man försörjer också Chile och Paraguay med TV-program. Siffrorna avviker en del från de siffror som Varis (1973:57ff) redovisade i sina studier från 1971. Här fastslogs visserligen USA:s dominans i fråga om spelfilm, men det sades också att USA svarade för 2/3 av TV-serierna. Om de uppgifter jag fick under mitt besök är riktiga skulle således USA-importen ha förlora sin starka ställning. Samtidigt förefaller den totala andelen importerade program ha ökat; den senare var 1971 ca 60 procent.

En naturlig förklaring till Argentinas stora roll i Uruguay är att Montevideo och Buenos Aires ligger i samma kulturområde (Rio

de la Plata-bäckenet) och har täta kontakter: det är större kulturskillnader mellan Buenos Aires och södra respektive norra Argentina än mellan Buenos Aires och Montevideo. Dessutom ger Argentinas 30 miljoner invånare (varav en huvuddel i Buenos Aires-regionen) helt andra förutsättningar än Uruguays 3 miljoner. Detta gör att man t o m kan sända underhållnings- och studio-program från Argentina nästan som om de vore nationella program: kända artister i Argentina är kända och idoler även i Uruguay.

Den statliga kanalen uppvisade i huvudsak samma mönster som de privata. Den statliga TV-kanalen har sitt ursprung i den statsradio som startade 1929 efter europeisk förebild. Statsradion fick namnet SODRE - Servicio Oficial de Difusion Radio Electrica. Successivt byggdes SODRE ut och fick ansvar för stora delar av statens kulturverksamhet, t ex musik och teater. Idag gäller att SODRE står för statlig kulturverksamhet i Uruguay. Man ordnar konserter, teater, konstutställningar mm. När TV blev ett tekniskt möjligt medium 1958 var det naturligt att SODRE skulle börja sända program. Av olika skäl, bl a efter påtryckningar från de privata TV-kanalerna, kom dock sändningarna igång först 1963. SODRE-TV (Canal 5) är således en kanal som också har ett kulturansvar. Direktören för SODRE-TV var kritisk till hur detta praktiskt fungerar idag. Enligt hans bedömning skapar det breda kulturansvaret svårigheter för SODRE som TV-kanal. Genom att man måste svara för saker som inte har omdelbar anknytning till TV kommer man i en helt omöjlig ekonomisk situation, särskilt i jämförelse med de privata kanalerna. Av kulturpolitiska skäl skall den statliga kanalen finansiera bl a en symfoniorkester, vilket - med dagens medelstilledning - betyder att TV-produktionen måste stå tillbaka. Dessutom innebär det faktum att alla medarbetare är statsanställda tröghet i systemet och hämmar möjligheterna att ta upp något slag av konkurrens med de privata kanalerna. Från början tog sig kulturansvaret uttryck i att 100 procent av TV-utbudet var egenproducerat. Detta gällde så sent som 1967. Idag ligger man på ca 80 procent inköpta program. Också hos SODRE spelar import från Argentina en stor roll. Man uppger sig dock ha en större andel europeiska program än de privata kanalerna.

Den statliga kanalen uppger sig ha svårigheter på annonsmarknaden. Man har sämre prestige än de privata kanalerna och kan bara ta ut ca 300 dollar per minut från annonsörerna - i jämförelse med genomsnittet på ca 800 i de privata. Givetvis hänger detta också samman med att tittarsiffrorna på Canal 5 är lägre. Det skall i sammanhanget nämnas att det här handlar om spotreklam i program. Andelen reklam är inte stadgad med brukar ligga omkring 13 minuter per timme under prime time, för SODRE klart lägre.

SODRE menar att man genom sin svaghet på annonsmarknaden har svårigheter att konkurrera med de privata kanalerna i fråga om populära program. Man säger sig mera satsa på smala grupper. Som besökande svensk upplever man Canal 5 som kanalen med det mest omväxlande utbudet (underhållning, dokumentärer, konsertser mm) - medan de privata i stort sett bara har underhållning och nyheter. Intressant i sammanhanget är att just detta senare innehåll tyd-

ligen är vad publiken söker i TV - annat innehåll bedöms mindre 'TV-mässigt'.

Ett annat sätt att både hålla kostnader nere och svara mot ett stort intresse i Uruguay är att direktsända sport. Varje vecka sänder en kanal fotboll från den västtyska fotbollsligan, en från den italienska och en från Uruguay.

Vad gäller nyheterna i TV återkom delvis samma bild som i fråga om dagspressen. Någon självständig journalistisk bevakning var svår att återfinna. Kritikerna betecknade TV-journalisterna som 'mikrofonhållare'. Dessutom är inslagen med politiker och organisationsföreträdare i allmänhet mycket långa - något som förstärkes av att TV-nyheterna i alla kanaler är en timma; hos SODRE totalt 2,5 fördelade på två program. Politiker tillåts tala till punkt - intill långrandighet. Någon skillnad mellan de privata kanalerna och den statliga finns inte i detta avseende. Nyheternas tittarsiffror är inte särskilt höga. Egentligen är det bara en kanal som har ett nyhetstittande i nivå med tittandet på andra program (Canal 12).

Överlag ligger TV-tittandet inte särskilt högt. Genomsnittet för prime time ca kl 20.30 är omkring 40 procent. I Sverige skulle en sådan siffra vara drygt 65 procent. Det förefaller rimligt att anta att TV-nyheterna inte har samma dragningskraft som de har i Sverige. Parallellen med det svaga nyhetsintresset i fråga om uruguayansk dagspress förefaller närliggande. Samtidigt anser de privata kanalerna - i motsats till den statliga - att TV är 'good business'.

Det är viktigt att i sammanhanget tillfoga att Montevideo är en av världens biograftätaste städer med ett enormt filmutbud - och med såvitt jag kunde se - välbesökta föreställningar under de veckor jag var där fanns förtvå svenska filmer på repertoaren: Mitt liv som hund (av Lasse Hallström) som gått flera veckor och Susanne Ostens Bröderna Mozart, som precis haft premiär. Enligt mina sagesmän hade filmintresset kanppast påverkats av TV. Till detta kommer att man i Montevideo har flera videouthyrare, s k Video Clubs. Andelen hushåll med video kunde jag dock inte få kunskap om.

IPS en regional nyhetsbyrå

Uruguay saknar en nationell nyhetsbyrå i traditionell mening. Istället är det den information som lämnas av regeringens informationstjänst som får karaktären av nationella nyheterna. Också de politiska partierna är viktiga bidragsgivare till medierna. De internationella nyheterna förmedlas, som ovan nämnts, via ANSA, AP och Efe samt via satellitöverföring till TV via bl a Visnews, OTI (Madrid) och RTF (Paris); de senare i viss samverkan med Eurovisionens nyhetsutbyte.

För informationsförmedlingen inom Latinamerika är det emellertid nyhetsbyrån Inter-Press-Service (IPS) som spelar en viktig roll. Under mitt besök fick jag möjlighet att tillbringa ett par timmar

på IPS' Uruguay-kontor och diskutera med dess chef, Sergio Jellinek, som även sitter i ICD:s styrelse. IPS har sitt huvudkontor i Rom men sina rötter i Latinamerika. Idag spelar IPS en stor roll för att förstärka den nyhetsmässiga infrastrukturen inom världsdelen. Man har i detta sammanhang ett nära samarbete med ASIN, som är samordningsorganisationer för 19 latinamerikanska nyhetsbyråer. IPS bistår ASIN både med tekniskt know-how och med utbildning av journalister vid nationella nyhetsbyråer. Den senare vid IPS' huvudkontor.

IPS spelar kanske sin största roll genom att medverka i förmedlingen av nyheter mellan de nationella, som regel statliga, nyhetsbyråerna i Latinamerika. Man har också ökat sin service vad gäller annan typ av information. Ett exempel är en bulletin med jordbruksnyheter från Latinamerika som varje vecka tillställs IPS' abonnenter och en gång i månaden i komprimerad form sänds till en rad relevanta organisationer inom världsdelen.

IPS som etablerat sig som tredje världens nyhetsbyrå och som har ett världstäckande nät försöker nu också utveckla sin typ av informationstjänster inom Afrika. Man har bl a regelbundna kontakter med den panafrikanska nyhetsbyrån PANA.

I Uruguay har flera av de största tidningarna - t ex El Dia, La Hora och La Manyana - IPS' nyhetstjänst. Enligt IPS' egen uppföljning utnyttjas materialet tämligen frekvent

4. AKADEMISK UTBILDNING OCH FORSKNING

Även om mitt besök i huvudsak var inriktat på massmedier och mediestudier i Uruguay och knutet till ICD var jag angelägen att få en bild av den akademiska utbildningen i information, kommunikation och massmedia i Uruguay samt även knyta kontakter med forskare inom området. Ett motiv till detta var bl a de ökade kontakter som planeras mellan Göteborgs universitet och Universidad de la Republica i Uruguay (se ovan).

Departemento de Comunicacion Social, Universidad de la Republica

Mot bakgrund av Göteborgs universitets kontakter med Universidad de la Republica besökte jag först detta universitets motsvarighet till masskommunikation och informationsteknik - Comunicacion social. Först träffade jag ett antal lärare och forskare enskilt, bl a Luciano Alvarez och Jose Luis Castagnola. Senare ordnades ett möte där prefekten för institutionen Alberto Tisnes deltog tillsammans med en huvudlärare (Jorge Luis Orstein) och en biträdande lärare (Sergio Israel).

Departemento de Comunicacion Social bedriver allmän kommunikationsutbildning. Utbildningen är 4,5 år och leder fram till en licenciatura. Första delen av utbildningen är sammanhållen, medan man i den andra (de två sista åren) kan välja att inrikta sig mot ett av fyra delområden: journalistik, kommunikation och utbild-

ning, estetisk kommunikation samt reklam och PR.

Utbildningen i Comunicacion Social är tämligen ny (start först 1984; jfr nedan om det katolska universitetet, där motsvarande typ av utbildningslinje kom igång redan 1981) och den första kullen studenter har ännu inte gått färdigt utbildningen. Man fick från starten ett betydligt större antal studenter än man ursprungligen räknat med. Man har nu 1000 studenter i systemet och ca 200 per årsgrupp. Det talas om en 'massifiering' av undervisningen och man uppger sig ha stora problem med de praktiskt-tekniska momentens kvalitet.

En särskild komplikation är att ämnets organisation i ett 'Departamento' alldeles nyligen etablerats - våren 1988. Då bröts Communication Social ut som en egen institution. Tv är prefekten en ekonom, som valts på sina administrativa erfarenheter. Kommunikationslärarna har fått en stor arbetsbörda redan genom det faktum att utbildningen successivt utvecklas innehållsmässigt. Det fanns de som till och med talade om 'totalt kaos'.

Ämnesmässigt rekryterar Comunicacion Social sina lärare från sociologi, psykologi, ekonomi och litteraturvetenskap. Inom både teoretiska och praktiska moment arbetar också praktiker, främst journalister, som lärare.

Masskommunikationsforskning

Forskningsmässigt saknar Comunicacion Social helt resurser. Får man gå huvuddelen av arbetet åt till utbildningsplanering och undervisning. Den forskning som institutionens lärare bedriver sker i huvudsak inom olika privata forskningsinstitut. Många av Communication Social's forskare arbetar deltid på Centro Latinoamericana de Economia Humana (CLAEH), ett institut som är nära knutet till det kristdemokratiska partiet.

En förklaring till den svaga forskningssituationen sägs vara dels att Comunicacion Social ännu inte fått någon egen profil - det talas om att det är blandning av sociologer, ekonomer och litteraturvetare, vilka har sin kompetens inom andra områden och journalister som helt saknar forskarkompetens; dels att Universidad de la Republica's samhällsvetenskapliga och humanistiska fakulteter generellt är forskningsmässigt svaga, vilket i sin tur förklaras av den utrensning av universitetsfolk som ägde rum under diktaturen. Många av dessa sökte sig då till privata forskningsinstitut för sin försörjning och har sedan fortsatt sin verksamhet där.

De forskare som jag träffade - Luciano Alvarez, Rosario Beisso, Jose Luis Castagnola och Eduardo Rebello - var samtliga på forskningsinstitutet CLAEH. Deras forskningsinriktning varierade kraftigt. Alvarez sysslar med studier av TV-nyheter och musiktexter, i första hand ur en semiologisk synvinkel, medan Castagnola arbetar med studier om samhälleliga värden och medier.

Det finns flera beröringspunkter mellan uruguayansk masskommuni-

kationsforskning och den forskning som äger rum vid Masskommunikation i Göteborg. Några exempel kan nämnas. Luciano Alvarez (CLAEH) ger i maj ut boken 'Hjälterna från halvåtta'. Halvåtta är på kvällen tiden för nyhetssändningarna på TV i Uruguay. Alvarez har gjort både traditionellt kvantitativa analyser av aktörer i TV-nyheterna samt gjort semiotiskt orienterade tolkningar vad som karakteriserar TV-nyheternas innehåll som helhet. Hans analys är mycket kritisk. Han menar att det handlar om en passiv kommunikéjournalistik i nyheterna. Politiker ringer bara upp och får uttala sig. Journalisterna sitter och väntar på att hålla fram en mikrofon och får inget stöd av ledningen om de mot förmodan skulle vilja göra något annat.

Alvarez innehållsanalyser av framträdande aktörer visar att de största grupperna är politiker (40% av alla aktörer), journalister och informatörer (8%), organisationsföreträdare exkl fackliga (7%), 'experter' (4%), företrädare för offentliga myndigheter (4%), fackliga företrädare (3%), religiösa företrädare (3%), medan andra grupper tämligen små. I 20 procent av inslagen saknades aktör. Studien avser april och maj 1987. Siffrorna visade enligt Alvarez på en kraftig politiker-dominans. Jämförelser med svenska siffror, vilka dock inte är framtagna på exakt samma sätt, antyder dock att skillnaderna mellan Sverige och Uruguay kanske inte är så stora.

Alvarez har två andra projekt på gång. Det senare har arbetstiteln 'Den mänskliga komedin' och avser att belysa innehållet i texterna på argentinska och uruguayanska tangos över tid. Det andra är ett projekt om hur massmedier ser på sin publik.

Rosario Beisso sysslar med ett projekt om förhållandet mellan enskilda dagstidningar och politiska partier.

Beröringspunkterna studierna av svenska massmediers nyhetsinnehåll (t ex Westerståhl-Johansson, 1986) eller av partipressens karaktär (t ex Hadenius-Weibull, 1986) är uppenbarligen mycket stora och det borde finnas underlag för komparativa studier.

De allmänna strömningarna bland masskommunikationsforskarna i Uruguay uppvisade också oväntat stora likheter med vad som skett i Sverige under de senaste åren. Bl a talade man om att bilda en forskarförening samt att den nya grundutbildningen fordrade att forskningen om information, kommunikation och massmedier byggdes ut.

Förutsättningar för fortsatta kontakter

Under mina diskussioner med prefekten för Departamento de Comunicacion Social framkom ett stort intresse för kontakter med Avdelningen för masskommunikation i Göteborg. Man betonade samtidigt att situationen f n är svår, särskilt genom omorganiseringen och att man inte kan vänta sig någon större utåtriktad insats från institutionens sida. Bristen på klara konturer i ämnet, arbetet med undervisningsuppläggningsen och avsaknaden av egen forskning bedömdes vara de viktigaste hindren.

Tisnes underströk samtidigt att det ändå fanns flera viktiga frågor han gärna skulle se ett utökat samarbete kring. Han pekade särskilt på tre problemområden där Comunicacion Social skulle vilja ha en diskussionspartner:

- * målet för en utbildning i kommunikation. I detta ligger bl a frågor om yrkesroller: vilken typ av yrkesroller ser man framför sig i utbildningsplanen? Vilken typ av fördjupningar skall erbjudas?
- * de praktiskt-tekniska momentens roll. Detta gäller frågor om relevant utrustning, litteratur kring praktisk-tekniska frågor och typen av utrustning.
- * integrationen av teoretiskt och praktiskt moment i utbildningen. Detta gällde egentligen tre olika frågor. Den första handlar om i vilken utsträckning det behövs teknisk träning och den andra i vad mån den behöver vara lärarledd; den tredje gäller ordningsföljden i utbildningen - skall det vara praktik i början eller i slutet? - och praktikens roll i eventuell påbyggnadsutbildning

Det intressanta med dessa frågor är att de i hög grad liknar de som nyligen diskuterats beträffande svensk informations- och journalistutbildning, inte minst vid Göteborgs universitet. Om det blir en utökning av journalistutbildningen till tre år och informationslinjen etableras är det i huvudsak samma frågeställningar som även praktiskt kommer att stå i centrum för dem som sysslar med kommunikationsutbildning i Göteborg.

Enligt min mening är den uruguayanska modellen relevant också för svensk diskussion, liksom självklart de gjorda erfarenheterna är av stort intresse för oss. Mot denna bakgrund är det viktigt att betona att det här finns ett antal ömsesidiga problem att diskutera. Varken Comunicacion Social eller Masskommunikation, inkl informationsteknik och journalisthögskolan har några färdiga modeller utan det gäller att ta till vara varandras erfarenheter.

Beträffande formerna för samarbete är det rimligt att tänka sig gemensamma seminarier. Eventuellt borde det också gå att arbeta med lärarutbyte för kortare eller längre tid. Det problem som omedelbart kan förutses gäller dock språket. I och med att kunskapen i engelska ofta är begränsad även bland akademiska lärare i Uruguay och kunskapen i spanska begränsad hos oss i Göteborg är det viktigt att vid planeringen av eventuellt samarbete ta hänsyn till detta (se vidare nedan).

Det katolska universitetet

Sedan 1980 har Montevideo också ett katolskt universitet - Universidad Catolica del Uruguay. Detta universitet är som helhet mycket litet i förhållande till Republica, men en av de utbildningar man satsat på är just Comunicacion Social.

På det katolska universitet kostar det ca 100 dollar per månad

att studera. I Uruguay betyder detta att det endast blir en mycket begränsad del av befolkningen som har möjlighet att sända sina barn dit - man räknar grovt med ca 1/6 (500.000 personer av 3 milj anses vara 'välbärgade', medan 750.000 anses vara 'mycket fattiga').

Under mitt besök hade jag också möjlighet att diskutera även det katolska universitetets utbildning och träffade prefekten Maria del Carmen Rico de Sotela. Hon har sin utbildning från Universidad de la Republica. De flesta av lärarna kommer också från Republica.

Huvudintrycket av diskussionen på det katolska universitet var att studierna var mycket välorganiserade. Här omfattade Comunicacion Social fyra år. Fyra fördjupningsalternativ fanns för de två sista åren: film och TV, radio, tryckta medier och reklam. Studierna är spärrade och efterfrågan ligger klart över antalet platser. man kan därför plocka in de studenter som man bedömer ha bäst prognos. Detta medför bl a att andelen drop outs ligger så lågt som mellan 10 och 15 procent för linjen som helhet. Antalet lektioner är i genomsnitt drygt 20 timmar per vecka.

Det intressanta med Comunicacion Social vid det katolska universitetet var att den utbildning startade redan 1980. Från början var man en Avdelning inom filosofi, men har senare blivit en egen institution - Departamento de Ciencias de la Comunicacion Social - med egen prefekt.

Också från katolska universitetet fanns ett stort intresse för samarbete med masskommunikation i Göteborg. Här talade man framför allt om möjligheten till påbyggnadsutbildning. Man frågade sig om det skulle gå att organisera en påbyggnad i Sverige för studenter från Uruguay. Eftersom Göteborgs universitet har etablerat kontakt med Republica-universitet fördes inte diskussionen vidare. Enligt min mening borde det dock vara av intresse att hålla kontakterna med båda ämnena, inte minst därför att det finns ett faktiskt samarbete mellan dem idag - om än också en naturlig rivalitet.

Former för fortsatta kontakter

Mitt huvudintryck är således att det finns förutsättningar för ökade kontakter mellan Göteborgs universitet och Universidad de la Republica inom ämnesområdet information, masskommunikation och journalistik. Det är däremot inte lika enkelt att klara ut hur sådana kontakter kan och bör organiseras.

Allmänt torde gälla att det är svårt att organisera kontakter från 'universitet' till 'universitet'. Det är viktigt att samarbetet blir reellt och går mellan ämnen och institutioner, baserat på ett ömsesidigt intresse. Som jag ser det är det en förutsättning för kontakter mellan universitet att det är universiteten som ställer pengar till förfogande, t ex en särskild fond med viss utdelning varje år. Om pengar för kontakter måste sökas i annan ordning, t ex från Svenska institutet, är det naturligare att det

är institutionen eller ämnet som också har ansvaret för kontaktverksamheten.

Vad gäller Masskommunikations fortsatta kontakter med universiteten i Uruguay kommer denna i första hand att vara korresponderande och avse utbyte av material. Kontakterna kommer att ske genom både grundutbildningsämnet Informationsteknik, journalisthögskolan samt forskarutbildningen och forskningen i masskommunikation. Masskommunikations viktigaste kontaktyta i Uruguay är dock ICD.

5. INSTITUTO DE COMUNICACION Y DESARROLLO

Det har redan framhållits att livet i Uruguay kännetecknas av en betydande partipolitisering. Politiska kontakter har stor betydelse för anställning i statlig tjänst. De flesta organisationer eller samhällseliga institutioner har nära band till något av de politiska partierna. Detta är inte något som sammanhänger med de drygt tio årens militärdiktatur utan har sin bakgrund i starka politiska partier med en lång historia, d v s i Coloradio- och Nacional/Blanco- partiernas dominerande roll.

Den redovisade bilden har jag under mitt besök fått förmedlad till mig från flera av varandra oberoende källor. Jag har givetvis som besökare svårt att värdera graden av partipolitisering i Uruguay, men kan ändå klart genom egna observationer konstatera att detta är fallet i fråga om massmedierna.

ICD:s profil och organisation

Det är mot denna bakgrund som Instituto de Comunicacion y Desarrollo (ICD) betraktar sin uppgift. De personer som idag leder arbetet inom ICD var, som inledningsvis nämndes, tidigare anställda inom institutet CIIDU. En huvudsaklig anledning till att dessa lämnade detta institut var att institutet ansågs vara för nära lierat med Nacional/Blanco-partiet. Man ville istället grunda ett institut som var partipolitiskt fristående - men med goda relationer till alla politiska grupperingar inom Uruguay.

Betydelsen av ett partipolitiskt fristående präglar ICD:s projektplanering. Man ser sin uppgift att tjäna hela det uruguayanska samhället genom att presentera faktaunderlag i centrala samhällsfrågor, främst i fråga om kommunikation och utveckling. Grundtanken att den sociala kommunikationen är en viktig drivkraft i samhällsutvecklingen. Med hänsyn till detta bedömer ICD det som ytterst viktigt att kunskapen också når ut till andra grupper än de politiska partierna - det gäller särskilt att nå ut till vad man kallar 'the non-governmental movement'.

På min fråga i vilken utsträckning det överhuvudtaget är möjligt att verka som fristående pådrivare i ett så partipolitiserat samhälle som Uruguay svarar ICD att det är en fråga om tid. Man pekar på att utvecklingen gynnar ICD:s linje - modernisering är en fråga om att nå ut med neutral information; även om det finns

grupper som ser på ICD med misstänksamhet uppges dock de flesta snarast vara avvaktande positiva. Inte minst har ICD:s bok MASS MEDIA (se nedan) som kom i slutet av 1987 och som ger en översikt av massmedierna i Uruguay varit viktig för att markera institutets profil: boken ger fakta om mediasystemet utan att värdera enskilda medier, vilket varit gängse i tidigare beskrivningar av motsvarande slag. Publikationen används nu bl a som handbok inom den akademiska undervisningen i Comunicacion Social.

ICD leds av en styrelse på 14 personer, som representerar olika sidor av uruguayanskt samhällsliv, i första hand medier och utbildningsinstitutioner. Styrelsen diskuterar huvudsakligen allmänna riktlinjer för arbetet. De som håller i den faktiska verksamheten är tre personer: Fernando Barreiro, Anabel Cruz och Alejandro Lerena. I staben ingår också ytterligare en person. F n har ICD ytterligare två personer anställda för ett specialprojekt. ICD har också nära kontakter med andra latinamerikanska institut inom sitt område, bl a ILET i Chile.

ICD ligger på Calle Rincon i Montevideos gamla stad. Man har tre relativt stora kontorsrum på femte våningen i ett jämförelsevis modernt kontorshus.

Under mitt besök tillbringade jag en stor del av tiden med att följa och diskutera arbete på ICD. ICD hade dessutom anordnat ett heldagsseminarium kring masskommunikationsforskning, till vilket företrädare för de två universiteterna och för medierna var inbjudna. Vid detta föreläste jag om svensk masskommunikationsforskning samt deltog (via tolk) i den fortsatta diskussionen under dagen. Program och deltagare framgår av bilaga 3.

Arbetsuppgifter

ICD startade formellt i december 1986. Institutets huvuduppgifter är att bedriva forskning, utbildning och dokumentation i fråga om social kommunikation. En mera detaljerad presentation av ICD:s verksamhet under verksamhetsåren 1987/88 finns i bilaga 4. Jag vill dock peka på några projekt som enligt min mening är av särskilt intresse.

Ett sådant intressant projekt är den s k 'Guia' (i bilaga 3 kallad 'Communication Guide: database and final publication'). Projektet avser den ovannämnda översikten av massmedierna i Uruguay. Volymen har många likheter med den svenska boken Massmedia, som årligen utges av Svenska Journalistförbundet i samarbete med Tidens förlag. Boken vars fullständiga namn är MASS MEDIA La Guia 1988 omfattar ca 250 sidor har 18 huvudavsnitt, i princip ett för varje typ av medium - dagspress, radio, TV, tidskrifter, film, video, nyhetsbyråer, reklam etc. Avsnitten inleds med en allmän introduktion och innehåller sedan en förteckning över alla företagen/institutionerna inom varje område.

La Guia är unik eftersom en sådan faktasammanställning inte tidigare funnits i Uruguay, något som antyder det mycket stora grundarbete som ligger bakom publikationen. Den har också fått

stor uppmärksamhet i offentligheten och en ny utgåva är planerad till 1989. Även en motsvarande översikt av bokbranschen kommer att göras.

Ett annat intressant projekt är det s k SENI. Detta avser en nyhetstjänst till små landsortstidningar och inriktar sig särskilt på utvecklingsinformation. För de små tidningarna är den information som kommer via SENI ett viktigt underlag. Det sker också en utveckling av detta genom AP-projektet, som avser att skapa ett datoriserat pressarkiv för utvecklingsinformation. Detta är baserat på klipp ur den nationella pressen vilka koder, klassificeras och läggs in i en databas. Denna databas kan sedan utnyttjas av de lokala tidningarna för informationssökning.

Ett fjärde projekt av intresse är det s k RED. Detta avser uppbyggnaden av ett kommunikationsnätverk för 'non-governmental organizations' på Uruguays landsbygd.

Som framgår ligger alla de nämnda projekten inom området utveckling och kommunikation. Projekten kombinerar en kunskap i att samla in och sammanställa information med en kompetens att vidareförmedla den.

De olika projekten under 1987 har haft varierande finansiärer. Svenska SIDA har stött SENI, Kanada har via sin ambassad finansierat AP-projektet, medan den västtyska Friedrich-Naumann-stiftelsen har betalat La GUIA. En senare utgåva av denna kan möjligen bli självfinansierad genom försäljningen till ett av Uruguays stora bokförlag eller genom bidrag från annonsbyråer.

ICD är också verksamt på ett annat område där det inte handlar om projekt: utbildnings- och seminarieverksamhet. Under mitt besök vid ICD hade jag möjlighet att vara med på delar av ett seminarium för konsumentorganisationer i södra Latinamerika (Argentina, Chile, Paraguay och Uruguay). Seminariet omfattade en vecka och hölls i Buenos Aires. Under denna tid hade ICD två halvdagar - en om informationsverksamhetens grunder och en om arbete med databaser. Även om jag med hänsyn till språket inte kunde följa med i hela framställningen kunde jag konstatera att underlagsmaterialet från ICD var mycket intressant.

Ett ramprojekt för 1988/90

Under våren 1988 sysslar ICD i stor utsträckning med att avrapportera sina de projekt man arbetat med under 1987. Uppdelningen på flera olika projekt med olika finansiärer som kräver rapporter illustrerar ett grundproblem för ICD: svårigheten att klara den tidsmässiga samordningen mellan projekt och finansiärer. Man har t v löst detta med en effektiv nätverksplan, men vill helst få till stånd en omorganisering av sitt arbete. Med hänsyn till detta har ICD skisserat vad man kallar ett ramprojekt. Med detta menas att man arbetat fram ett sammanhållet institutsprogram, för vilket man så långt möjligt avser att söka få en enhetlig finansiering.

Motivet för ramprojektet är att det underlättar administrationen av olika delprojekt och gör verksamheten effektivare samt att man därigenom klarare kan markera institutets profil: i ramprojektet skall ICD:s profilområden stå i centrum. Vidare betyder ramprojektet att man kan planera för en intern befruktning mellan olika projekt, bl a genom att delområdena inom ramprojektet läggs i en bestämd tidsordning. Enligt ICD:s bedömning skulle ett tvåårigt ramprojekt kunna ge ICD en stabil bas; om dessa två år kunde finansieras med medel från utland anser man det inte uteslutet att flera av delprojekten sedan kan bli självfinansierade genom nationella uppdrag.

I ramprojektet tänker man sig tre programområden: information och dokumentation, forskning och utbildning. Med information och dokumentation avses den verksamhet som idag främst bedrivs inom SENI och AP. Man avser samtidigt att kunna gå vidare genom etablerandet av något slags informationscenter kring information och utveckling. Man tror att detta kan bli ett viktigt underlag för debatten i Uruguay samtidigt som det kan ge resurser för 'non-governmental organizations' av den typ man redan har kontakter med. Det handlar inom projektet att både utveckla hårdvaran (nätverket) och mjukvaran (den erbjudna tjänsten).

Vad gäller forskning är avsikten att utveckla projektet Vision, vilket ytterst avser att skapa en systematisk beskrivning av informationssystemet i Uruguay. La GUIA är här en del av råvaran, men det handlar nu mera om att försöka beskriva olika informationskanalers utbredning respektive olika mediers genomslag. Ett exempel kan vara sammanställningar av medieekonomi, publiksiffror och uppgifter om medieinnehåll. Som man framgått av min redovisning av de uruguayanska medierna i det föregående är detta uppgifter som idag saknas i Uruguay.

Det tredje delområdet är utbildning. Man tänker sig här att på grundval av de kunskaper som produceras inom den föreslagna informations- och dokumentationstjänsten samt inom forskningsprogrammet börja lägga upp kurser. Detta skulle då inte handla om någon akademisk utbildning utan snarare vara ett slags vidareutbildningskurser för dem som vill lära sig form och innehåll i effektiv informationsverksamhet. Som framgått ovan är ICD redan engagerat i utbildnings- och seminarieverksamhet.

De tre delprogrammen har stora likheter med flera verksamheter som finns vid vår Avdelning för masskommunikation vid Göteborgs universitet. Avdelningen rymmer bl a NORDICOM-Sverige, en informations- och dokumentationscentral för informations-, kommunikations- och massmediestudier. Vidare finns vid Avdelningen det s k Medieprojektet som regelbundet ger ut systematiska beskrivningar av det svenska mediesystemet i bokform (MedieSverige). Den senaste MedieSverige utkom 1986 (Strid-Weibull, 1986) och nästa kommer hösten 1988. I samverkan med Avdelningen för masskommunikation ges också utbildning i Informationsteknik. Det senare ämnets halvfartsundervisning - lektioner på kvällstid för heltidsarbetande - har klara likheter i sin uppläggning med den utbildning som ICD planerar.

I ICD:s ramplanering för 1988/89 och 1989/90 tänker man sig att starta med informations- och dokumentationsarbetet. I själva verket är ju mycket av detta redan i verksamhet (SENI) eller under uppbyggnad (AP). Redan under slutet av 1988 kommer detta att i huvudsak kunna vara 'självgående'. I denna fas är då avsikten att få igång forskningsprogrammet 'Vision', som skulle löpa 1988/89. Utbildningsverksamheten skulle ta sin början under 1990.

Ur profilsynpunkt skulle ramprogrammet således ge ICD tre huvuddelar: informationstjänsten inkl dokumentation, forskningen om det uruguayanska mediasystemet och vidareutbildning inom informationsområdet. Enligt min mening är det föreslagna ramprojektet ytterst intressant samt förefaller mycket välplanerat. Det är givetvis svårt för mig som besökare att bedöma dess relevans inom Uruguay. Mina diskussioner med medieföreträdare tyder dock på att det finns klara brister i informationen på de områden som ICD avser att arbeta med. De ideer om intern befruktning som ICD nämner i sina motiv kan dessutom klart verifieras av erfarenheter från vår Avdelning i Göteborg. Det är otvivelaktigt så att informations- och dokumentationsverksamhet, forskning och utbildning stimulerar varandra ömsesidigt.

Vad gäller ICD:s möjligheter att genomföra programmet tycks mig detta vara tämligen problemlöst i fråga om informations- och dokumentationsdelen respektive vidareutbildning. På den tekniska sidan har ICD en klar kompetens. Mitt intryck är att dessa delar väl kan klaras av personal inom ICD, möjligen i samverkan med externa konsulter på mindre delar på det sätt ICD självt föreställer sig. Vad som möjligen är mera osäkert är det som gäller forskningsdelen. Det arbete man planerar är omfattande och inte utan komplikationer, särskilt som man tänker sig arbeta med surveydata, och fordrar betydande insikt i olika metoder. ICD avser att lösa detta genom att kontraktera en forskare från Universidad de la Republica. Enligt min mening är det senare också avgörande för ett framgångsrikt arbete med detta delområde och man kan överväga om man inte skulle etablera något slag av 'kontrakt' med universitetet för detta arbete. Detta borde också kunna låta sig göras genom att ICD redan har välutvecklade kontakter med båda universiteten.

Med reservation för att jag under diskussionerna uppfattat korrekt förefaller mig ansatsen mycket stimulerande och borde kunna bli ett effektivt avstamp inför framtiden.

Masskommunikation och ICD

Mitt huvudintryck av ICD:s nuvarande arbete är således mycket positivt. Enligt min bedömning har man slagit in på en fruktbar väg. Till viss del färgas min värdering av att Avdelningen för masskommunikation sedan en följd av år har en liknande profil på sitt arbete och att denna visat sig fruktbar inte minst genom att den skapat en väl fungerande kontaktyta med praktiker inom informations- och medieområdet. ICD har givetvis andra syften än de som gäller för en universitetsinstitution, men det finns tillräckligt många beröringspunkter för att man skall tro på fruktbarheten i

deras ansats.

ICD:s styrka förefaller mig vara att man är ett sammansvetsat team med drag av pionjärande. Svagheten är dock institutets relativa litenhet. Det är med hänsyn till det senare jag förespråkar ökade kontakter med forskare inom det akademiska fältet på det sätt som uppenbarligen är vanligt i Uruguay (jfr om CLAEH ovan). Men det är också här jag tror att kontakterna mellan ICD och Avdelningen för masskommunikation i Göteborg kan vara särskilt betydelsefulla. Som framgått i det föregående har Avdelningen på de flesta av ICD:s arbetsområden både teoretisk och praktisk erfarenhet. Även om vi givetvis inte tror att svenska lösningar kan utan vidare kan överflyttas till Uruguay är det ändå så att det finns tekniska modeller hos oss som ICD troligen kan dra nytta av. Både från NORDICOM-Sverige, Medieprojektet och Informationsteknik är man beredd att dela med sig av dessa.

I Avdelningens bedömning ligger också ett intresse av att ta del av jämförbara resultat från Uruguay. Som nämdes i min bakgrundsbeskrivning så var Uruguay på 1950-talet ett land med högre BNP än Sverige och med en relativt omfattande dagstidningsläsning. Sedan tappade dagspressen terräng och på 1980-talet är TV det lönsamma mediet. Frågan är vad som förklarar denna utveckling. Just frågan om vilka faktorer i samhällsutvecklingen som bestämmer samspelet mellan olika medier är den centrala problemställningen för Avdelningens Medieprojekt. Den finns också inom ett annat av Avdelningens forskningsprogram - Dagspresskollegiet. Det skulle således ligga i Avdelningens intresse att det kommer igång studier inom detta område inom Uruguay, eftersom dessa skulle kunna hjälpa till att belysa Avdelningens egna forskningsfrågor.

6. SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Sammanfattningsvis kan konstateras att min kontaktresa till Uruguay varit mycket positiv. Jag har på ort och ställe fått bilda mig en uppfattning om ICD och dess arbete. Enligt min bedömning finns det en rad områden där Avdelningen för masskommunikation och ICD kan bygga ut och fördjupa sina kontakter.

Resan har också givet mig mycket viktiga inblickar i Uruguays mediesystem. Det finns spännande paralleller mellan utvecklingen av förhållandet mellan olika massmedier i Uruguay och i Sverige. Detta gäller t ex partipressens successiva förändring och syn på dagspressens roll i förhållande till televisionens. Ett fördjupat studium av Uruguay borde kunna ge intressanta infallsvinklar på vissa mönster i den svenska medieutvecklingen.

Mina kontakter i Uruguay har också gällt Universidad de la Republica och det katolska universitetet. Med hänsyn till förslaget till ökade kontakter mellan Göteborgs universitet och Republikens universitet har diskussionerna med företrädare för ämnet Comunicacion Social varit ytterst värdefulla. Jag är osäker på hur ett avtal mellan universitetet skulle kunna fungera i praktiken, men jag tror att det kan finnas förutsättningar för ökat

erfarenhetsutbyte mellan de berörda institutionerna, inte minst bakgrund att vi i stor utsträckning upplever likartade problem.

Mot denna bakgrund är Avdelningen för masskommunikation mycket positiv till att fullfölja sitt avtal och på olika sätt stödja ICD:s ramprojekt genom att förmedla sina erfarenheter. För oss finns det viktiga erfarenheter att vinna genom fördjupade studier av mediasystemet i Uruguay. Samtidigt framstår ett ökat utbyte med den akademiska kommunikationsutbildningen i Uruguay som mycket väsentligt.

REFERENSER

- Aguirre-Bianchi, Claudio, Hedebro, Göran (1979): Communication Alternatives and the New International Information Order in Latin America. Institute of Latin American Studies, Stockholm
- Andren, Nils (1965) Utländsk statskunskap. Stockholm, Liber
- Gabay, Marcos (1987) The Mass Media in Uruguay. The Democratic Journalist 7-8/1987
- Galenano, Eduardo (1971): Uruguay - löfte och förräderi. I Petras, J, Zeitlin, M (red): Latinamerika - reform eller revolution? Stockholm, Zenith-Raben&Sjögren
- Grenninger, Carl Magnus m fl (1969) Utveckling i baklås. Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay - politiska, ekonomiska och sociala aspekter. Stockholm, LT:s förlag
- Gunder Frank, Andre (1981): Crisis in the Third World. Heinemann, London
- Hadenius, Stig (1977) Massmedier i syd och nord. Internationella Studier 5-1977
- Hadenius, Stig, Weibull, Lennart (1986) Massmedier. En bok om press radio TV. Stockholm, Bonniers
- Jellinek, Sergio (1988) Military Protagonism in Transition and Institutional Insertion in Democracy: A Comparative study of Brazil, Argentina and Uruguay. Department of Political Science, University of Stockholm
- Kurian, George (1981) World Press Encyclopedia I-II. New York, Praeger
- Köhler, Carl Gustav (1987) Bödlar friar sig själva. Kommentar

5-6/1987

- Mass Media. La Guia 1988 (1987). Instituto de Communicacion y Desarrollo, Montevideo
- Merrill, James (1983) Global Journalism. A Survey of the World's Media. New York-London, Longman
- Lindqvist, Sven (1974) Jord och makt i Sydamerika. Stockholm, Aldus
- Mörner, Magnus (1965) Latinamerikas historia. Stockholm, Natur och Kultur
- Needler, Martin (1983): An Introduction to Latin American Politics . The Structure of Conflict. Second Edition. Englewood Cliffs, NJ, Printice-Hall
- Reyes Matta, Fernando (1976): The Information Bedazzlement of Latin America. A Study of World News in the Region. Development Dialogue 2-1976
- Ronnås, Lars (1986) En chans för demokratin Argentina och Uruguay. Utrikespolitiska institutet, Världspolitikens dagsfrågor nr 7. Stockholm
- The Statesman's Year-Book . Statistical and Historical Annual of the States of the World for the Year 1987-1988. London 1987, Macmillan
- Statistisk Årsbok 1960-, Stockholm, Statistiska Centralbyrån
- Strid, Ingela, Weibull, Lennart (1986) MedieSverige 1986. Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet
- Uruguay. Länder i fickformat, Utrikespolitiska institutet, Stockholm 1986
- Varis, Tapio (1973) International Inventory of Television Programme Structure and the Flow of TV-Programmes Between Nations Institute of Journalism and Mass Communication, University of Tampere
- Westerståhl, Jörgen, Johansson, Folke (1986) Bilden av Sverige. Stockholm, SNS

ÖVERENSKOMMELSE MELLAN AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION VID
GÖTEBORGS UNIVERSITET OCH INSTITUTO DE COMUNICACION Y DESARROLLO
(ICD) I URUGUAY

INTERNATIONELLT UTVECKLINGSSAMARBETE

Med hänsyn till

- att den internationella situationen och särskilt utvecklings-
ländernas läge kräver etablerande av mekanismer för globalt
samarbete som kan bidra till att stärka både den nationella
kulturella identiteten, det internationella samarbetet och
kontakterna mellan folken
- att kommunikationsstrukturen både inom enskilda länder och över
nationsgränserna för närvarande fordrar en ökad uppmärksamhet
och ställer krav på både undersöknings- och forskningsinsatser
- att Avdelningen för masskommunikation som en del av universi-
tetet som en av sina viktigaste uppgifter har att stödja och
utveckla vetenskaplig forskning, att belysa samhällliga
problem samt att sprida forskningsresultat
- att uppgifterna för Avdelningen för masskommunikation inte bara
är nationella inriktade utan också omfattar det internationella
området
- att Instituto de Comunicacion y Desarrollo (ICD) är ett
oberoende forskningsinstitut som sitt huvudsyfte har att
bedriva forskning, utbildning och stöd i fråga om samhällliga
kommunikations- och utvecklingsfrågor.
- att ICD har nära anknytning till den akademiska sektorn i
Uruguay och med åtskilliga andra sociala aktörer och bidrar
till dessa i frågor med relevans för praktisk informations-
verksamhet och stöder deras samhällliga utvecklingsarbete
- att Avdelningen för masskommunikation och ICD har för avsikt
att etablera ett samarbete med syfte att utbyta erfarenheter,
information i frågor av ömsesidigt intresse
- att de båda institutionerna avser att på olika sätt få till
stånd ett effektivt fungerande samarbete

har Avdelningen för masskommunikation vid Göteborgs universitet
och Instituto de Comunicacion y Desarrollo beslutat ingå en
överenskommelse om samarbete, vilken träder i kraft genom att bå-
da parter genom namnunderskrifter godkänner ett särskilt samar-
betsavtal av följande lydelse:

SAMARBETSAVTAL

Avdelningen för Masskommunikation vid Göteborgs universitet och Instituto de Comunicacion y Desarrollo (ICD), Uruguay, har beslutat om följande överenskommelse beträffande framtida samarbete.

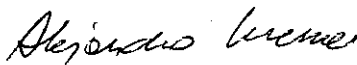
- * att stimulera ett ökat utbyte av information och publikationer inom området information, kommunikation och massmedier
- * att utbyta information och erfarenhet beträffande forskning utbildning i avtalade former
- * att utbyta information i fråga om informations-, kommunikations- och massmediefrågor på det internationella planet
- * att stimulera ökade kontakter och vidgat erfarenhetsutbyte mellan lärare, forskare och studenter i form av seminarier, kurser och besök.
- * att regelbundet utvärdera resultaten av samarbetsavtalet och att vidta åtgärder i syfte att underlätta implementeringen av avtalet

Detta samarbetsavtal löper tills vidare. Varje part har rätt att säga upp det genom att informera den andra parten. Det senare skall göras minst sex månader i förväg. Fram till dess att avtalet på så sätt upphör löper det överenskomna samarbetet som enligt vad som överenskommits.

Samarbetsavtalet finns i en svenskspråkig, en spanskspråkig och en engelskspråkig version.

Göteborg och Montevideo

Lennart Weibull
Vik professor

Alejandro Lerena
por ICD

Avdelningen för masskommunikation
Göteborgs universitet
Box 5048
402 21 GÖTEBORG

Tel 031-631000

Massmedieforskning:
Professor 031-631218
Forskarassistent 031-631208
Expedition 031-631217

Informationsteknik:
Studierektor 031-631195
Lärare 031-631196, 631197
Expedition 031-631183

FREDAGEN DEN 17 APRIL

Besök på den offentliga TV-stationen Canal 5
(D Alvarez Ferretjans)

Besök på den politiska veckotidningen Busqueda
(D Arbilla Frachia)

LÖRDAGEN DEN 18 APRIL

Inget program

SÖNDAGEN DEN 19 APRIL

Genomgång av ICD:s framtidsplaner
(A Lerena)

MANDAGEN DEN 20 APRIL

Genomgång av innehållet i ICD:s planerade ramprojekt
(F Barreiro, A Cruz, A Lerena och S Lerena)

Besök på dagstidningen El Pais

TISDAGEN DEN 21 APRIL

Diskussion med företrädare för Departamento de Communication
Social, Universidad Republica
(A Tisnés, J L Orstein och S Israel)

ONSDAGEN DEN 22 APRIL

Resa från Montevideo till Buenos Aires

TORSDAGEN DEN 23 APRIL

Observatör vid seminarium med företrädare för konsument-
organisationer i Argentina, Chile, Paraguay och Uruguay
(A Cruz och A Lerena)

FREDAGEN DEN 24 APRIL

Aterresa till Sverige direkt från Buenos Aires

AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION
Göteborgs universitet
88-04-26

PROGRAM FÖR DOCENT LENNART WEIBULLS VISTELSE VID
INSTITUTO DE COMUNICACION Y DESARROLLO (ICD)
MONTEVIDEO, URUGUAY

SÖNDAGEN DEN 10 APRIL

Ankomst till Montevideo

MÅNDAGEN DEN 11 APRIL

Genomgång av ICD:s organisation och aktuella projekt
(A Lerena, A Cruz och S Lerena)

TISDAGEN DEN 12 APRIL

Fortsatt genomgång på ICD
(F Barreiro, A Lerena och S Jellinek)

Besök vid den privata TV-stationen Canal 4
(S Giacosa och S Jellinek)

Besök vid nyhetsbyrån IPS' Uruguay-kontor
(S Jellinek)

ONSDAGEN DEN 13 APRIL

Besök vid Departamento de Comunicacion Social
Universidad Catolica del Uruguay
(M del Carmen Rico de Sotelo och E Rebollo)

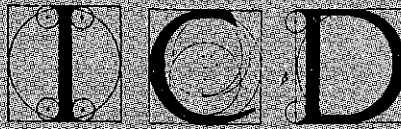
Besök vid Centro Latinoamericano de Economia Humana (CLAEH)
(L Alvarez)

Diskussion med företrädare för dagstidningen El Dia
(C Jones och R Ronzoni)

TORSDAGEN DEN 14 APRIL

Heldagsseminarium om kommunikationsforskning (ICD)
(L Weibull, F Vernazza och J L Castagnola)

Besök på dagstidningen El Dia
(E Jones och R Ronzoni)

TALLER:
INVESTIGACION EN COMUNICACION DE MASAS EN URUGUAY:
SITUACION Y PERSPECTIVAS

Fecha: 14 de abril de 1988, hora 10

Lugar: ICD, Rincón 610, piso 5, tel. 96 07 45

Objetivos:

- Propiciar una primera discusión sobre la situación actual de la investigación en comunicación de masas en Uruguay.
- Intercambiar información y puntos de vista sobre políticas en materia de investigación que desarrollan instituciones públicas o privadas.
- Vincular a investigadores e instituciones y promover la coordinación de esfuerzos.

Participantes:

Luciano Alvarez (Coordinador académico de la carrera Ciencias de la Comunicación de la Universidad de la República e investigador de CLAEH);

Rosario Beisso (Socióloga, investigadora de CLAEH);

José Luis Castagnola (Sociólogo, docente de la Universidad de la República e investigador de CLAEH);

Marcos Gabay (Periodista, autor de varios trabajos sobre comunicación en Uruguay);

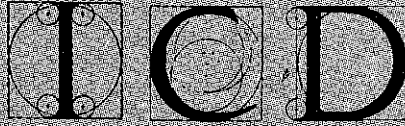
Raúl Gadea (Director del SODRE, organismo con competencia en comunicación dependiente del Ministerio de Cultura);

Teresa Herrera (Docente de la U. de la República y Directora de SURVEY CENTER, empresa de marketing);

Sergio Israel (Docente de la U. Dámaso A. Larrañaga);

Sergio Jellinek (Periodista, director de Inter Press Service);

Tomás Linn (Periodista, secretario de redacción del Semanario Aquí);

Juan Carlos Mondragón (Docente de la U. Dámaso A. Larrañaga y director de la Agencia de publicidad MRM);

Jorge Luis Orstein (Docente de U. de la República);

Ronald Pais (Abogado, especialista en temas jurídicos vinculados a la comunicación);

Eduardo Rebollo (Docente de la U. Dámaso A. Larrañaga e investigador de CLAEH);

Carmen Rico (Responsable del Departamento de Comunicación Social de la U. Dámaso A. Larrañaga);

Francisco Vernazza (Director de la agencia de publicidad GREY);

Anabel Cruz, Fernando Barreiro y Alejandro Lerena del Instituto de Comunicación y Desarrollo (ICD).

Programa

Hora 10: Presentación del Taller

Hora 10.30 "La investigación en Comunicación de Masas a nivel internacional: la experiencia sueca". Lennart Weibull.

Hora 12.30: Almuerzo

Hora 14: La situación actual de la investigación en comunicación de masas en Uruguay. El papel de las universidades. El papel de los centros privados. Apuntes para el desarrollo de la investigación en comunicación de masas.

Hora 18: Termina.

I C D

Communication and Development Institute

Montevideo - Uruguay.

November 1987

INSTITUTIONAL FRAMEWORK

ICD was created in december 1986 and has as principal goals to performa actiivities in the following fields:research, training and documentation in Social Communication, helping in this way to promote information as a basic resource for democracy and national development.

In order to fullfill these goals, ICD has defined five complementary working areas: setting up of a Reference center for Uruguayan NGOs, based upon a computerized databank; information systems to and from rural areas; use of new technologies in communication; research about communication and spread of the results; training programs in order to professionalize journalists and social communicators work.

Up to now, ICD has developed or is developing the following activities :

- Research work about "NGOs, social development and international cooperation". This project is coordinated by Sergio Spoerer from ILET-Chile (Latinamerican Institute for Transnational studies) and has carried out simultaneous case studies in six countries:Chile, Argentina, Peru, Brazil, Mexico and Uruguay. The case study for Uruguay has been carried out by ICD.

- Research work about "Family and economic crisis". This project coordinated by Jose Ma.Gandasegui from CELA-Panama (Center for Latinamerican Studies) and supported by UNESCO, has carried out simultaneous case studies in Mexico, Nicaragua, Cuba, Ecuador, Chile and Uruguay. The case study for Uruguay has also been carried out by ICD.

- The project "Communication guide:database and final publication" is in progress status . This project is supported by Friedrich Naumann Foundation

(West Germany) and its goal is present in a systematized form the information concerning media and similar institutions. The information is input in a database which has been designed with these purposes and an annual publication of the Guide is aimed to be edited. The first edition of the Guide will be published in november 1987.

- ICD participates in the project "Experimental Latinamerican network of computerized journalistic production, specialized in the issues of peace and development". The person in charge of this project is Fernando Reyes Matta from ILET-Chile and it is a joint venture of IBASE(Brazil), DESCO(Peru), ILET (Chile and Mexico) and ICD (uruguay). It implies the connection via modem and microcomputers between the above mentioned organizations and aims to produce journalistic articles on issues about Peace and Development, creating at the same time a latinamerican network of specialized journalists who will be enable to use new communication technologies.

- As a part of the project mentioned above, ICD participates in the production and distribution of the monthly bulletin "PAZ/PRENSA" (Peace-press), edited by ILET and sponsored by Southamerican Comission for Peace Regional Security and Democracy.

- The project "SENI" (National information service) is in progress status. It implies the weekly distribution of journalistic information to media and radiostations in countryside. The project is supported by SIDA (Swedish International Development Authority).

- The project "Press-chronology" -supported by the Canadian Embassy in Buenos Aires- implies the creation of a database containg journalistic information from the daily press concerning development issues. The most relevant information -containing source and date of issue- is systematized and distributed to the users of the service. The fast retrieval of the press articles is also possible.

CEPAL and the Technical Secretariat of INFOLAC analyzed in august 1987 several of ICDs project proposals. The project "Experimental computerized network for journalistic production" was recommended as a possible experience for transfer of technology and the support of UNESCO was also recommended.

ICD is a non profit organization with legal recognition at the Cultura Ministry.

AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION
GÖTEBORGS UNIVERSITET

PUBLIKATIONER FRÅN AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION

Vid Avdelningen för Masskommunikation publiceras tre serier av avhandlingar och rapporter:

Göteborgsstudier i masskommunikation
Rapporter från Avdelningen för masskommunikation
Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation

Serien 'Göteborgsstudier i masskommunikation' säljes genom bokhandeln.

De två serierna 'Rapporter från Avdelningen för masskommunikation' och 'Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation' säljes genom avdelningens försorg. Beställning kan ske på talong som återfinnes efter publikationsförteckningen.

Redaktör för de tre serierna är tf professor Lennart Weibull. Hittills utkomna publikationer förtecknas nedan.

I. Göteborgsstudier i masskommunikation

1. Lennart Weibull (1983) Tidningsläsning i Sverige. Stockholm: Liber.

II. Rapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) Dagspress och etermedier i Sverige 1979-1983. (slut)
2. Jan Strid och Lennart Weibull (1984) Läsvanor och Läsintressen 1979-1983. (slut)
3. Ingela Strid och Lennart Weibull (1984) Annonsbladsläsning i Sverige.
Pris: 35 kr.
4. Ronny Severinsson (1985) Publiken möter kabel-TV.
Pris: 35 kr. (slut)
5. Lennart Weibull (1985) Närradiolyssnandet i Stockholm 1984.
Pris: 35 kr. (slut)
6. Bo Reimer och Lennart Weibull (1985) Dagspress på arbetsplatsen.
Pris: 35 kr.

7. Informatörer i Sverige: Arbetsmarknad Framtidsutsikter (1986) Utdrag ur utredningen om informationsutbildning i Sverige (UHÄ-rapport 1985:13)..
8. Ingela Strid och Lennart Weibull (1986) Mediesverige 1986. Pris: 45 kr.
9. Bo Reimer (1986) Läsaren och tidningen. Pris: 55 kr.
10. Rutger Lindahl (1986) Nyheten om mordet på Olof Palme. Pris: 40 kr.
11. Monika Djerf (1986) Funtioner hos kabel-TV. Pris: 55 kr.
12. Anders Ohlsson (1986) Att svara eller inte svara - det är frågan. Pris: 55 kr.
13. Ronny Severinsson (1987) Den nya medieframtiden - TV via satellit och kabel. Pris: 50 kr.

III. Arbetsrapporter från Avdelningen för masskommunikation

1. Lennart Weibull (1984) TRENDER I MASSMEDIEANVÄNDNINGEN Pris: 50 kr.
2. Bo Reimer (1985) TIDNINGSLÄSNING I SÖDRA HALLAND Pris: 50 kr.
3. Lennart Weibull (1985) LÄSVANOR FÖR SVENSK MORGONPRESS 1979-1984. Pris: 50 kr.
4. Ingela Strid, Lennart Weibull (1985) SPORT I MEDIERNA. Pris: 30 kr.
5. Lennart Weibull (1985) MASSKOMMUNIKATIONEN I SVERIGE. Några reflektioner om läget 1985. Pris: 50 kr.
6. Karl Erik Rosengren, Bo Reimer (1985) INTERNALISERAD KULTUR. Ett forskningsprogram om värden, individer och massmedier. Pris: 50 kr.
7. Robert Burnett, Peter Esaiasson, Bo Reimer (1985) MILESTONES IN MASS COMMUNICATION RESEARCH: MEDIA EFFECTS. A REVIEW ESSAY. Pris: 50 kr.
8. Bo Reimer (1985) VALUES AND THE CHOICE OF MEASUREMENT TECHNIQUE. The Rating and Ranking of Postmaterialism. Pris: 50 kr.

9. Lennart Weibull (1986) PRESS, RADIO, TV OCH NYA MEDIER I JAPAN.
Pris: 50 kr.
10. NYHETSSPRIDNINGEN OM MORDET PÅ STATSMINISTER OLOF PALME.
En sammanställning av Statistiska Centralbyråns intervjuundersökning 2-4 mars 1986.
Pris: 50 kr.
11. Rune Hedberg och Lennart Weibull (1986) KASSETTIDNINGSLÄSNING PÅ GOTLAND.
Pris: 50 kr.
12. Lennart Weibull (1986) MASSMEDIERNAS FRAMTIDA UTVECKLING.
Pris: 50 kr.
13. Ronny Severinsson (1986) TIDNINGSLÄSNING I SÖDERMANLAND.
Pris: 50 kr.
14. Maria Elliot, Bo Reimer och Lennart Weibull (1986) TIDNINGSLÄSNING I KALMAR LÄN.
Pris: 50 kr.
15. Lennart Weibull, Dagspresskollegiet (1986).
LÄSVANOR 1986.
Pris: 50 kr.
16. Bo Reimer och Karl Erik Rosengren (1986). MAPS OF CULTURE: MACRO AND MICRO.
Pris: 50 kr.
17. Maria Elliot (1986). ALLMÄNHETENS SYN PÅ MASSMEDIERNAS TROVÄRDIGHET.
Pris: 50 kr.
18. Lennart Weibull (1986) TENDENSER I SVENSK DAGSTIDNINGSLÄSNING.
Pris: 50 kr.
19. Bo Reimer (1986) SOCIAL SPACE AND THE STRUCTURING OF COMMUNICATION PROCESSES.
Pris: 50 kr.
20. Lennart Weibull och Ronny Severinsson (1987) ACTIONS AND REACTIONS - THE NORDIC COUNTRIES IN AGE OF SATELLITE BROADCASTING.
Pris: 50 kr.
21. Lennart Weibull (1987) MASSMEDIERNAS RÄCKVIDD 1985/86.
Pris: 50 kr.
22. Ronny Severinsson (1987) DAGSPRESSUTVECKLINGEN I VÄSTERGÖTLAND 1950-1985.
Pris: 50 kr.
23. Keith Roe (1987) THE SWEDISH MORAL PANIC OVER VIDEO 1980-84.
Pris: 50 kr.

24. Bo Reimer (1987) DAGENS NYHETER I VÄSTRA SVERIGE.
Pris: 50 kr.
25. Ann-Marie Hellerström (1987) LOKAL-TV- ETT REELLT ALTERNATIV
TILL SATELLIT-TV.
Pris: 50 kr.
26. Ronny Severinsson (1987) SKARABORGSPPRESSENS INNEHÅLL
1950-1985.
Pris: 50 kr.
27. Ronny Severinsson (1987) TIDNINGSLÄSNING I ESSUNGA,
GÖTENE OCH VARA.
Pris: 50 kr.
28. Karin Björkqvist (1988) TIDNINGSLÄSNING I GÄSTRIKLAND
presentation av en läsarundersökning.
Pris: 50 kr.
29. Bo Reimer (1988) READING POSTMATERIALISM
Pris: 50 kr.
30. Lennart Weibull (1988) PUBLICISTISK SED Ett forsknings-
program om ett regelsystem och dess betydelse för
svensk journalistik.
Pris: 50 kr.
31. Magnus Anshelm och Lennart Weibull (1988) LÄSVANESTUDIEN
1986. Huvudresultat och metodjämförelse.
Pris: 50 kr.
32. Magnus Anshelm (1988) SVERIGE - NU - SOM 86 - en jämförelse
av två undersökningar.
Kr: 50 kr.
33. Rutger Lindahl och Lennart Weibull (1988) PALME I AMERI-
KANSKA ÖGON En studie av den amerikanska pressens behand-
ling av nyheten om mordet på statsminister Olof Palme 1986.
Pris: 50 kr.
34. Magnus Anshelm (1988) MASSMEDIERNAS RÄCKVIDD 1986/87
- en analys av Mediebarometern.
Pris: 50 kr-
35. Ingela Strid (1988) SVENSKA FOLKETS INTRESSEN 1973-1982
En sekundärbearbetning av Testologens mätningar av intressen.
Pris: 50 kr.
36. Anders Ohlsson och Keith Roe (1988) MÅTT PÅ MÄTNING - En
förundersökning av fördelningsegenskaper och stabilitet hos
linje- och kategoribaserade mått.
Pris: 50 kr.

37. Britt Börjesson (1988) BROT OCH PUBLICITET
Kriminaljournalistik och pressetik under 1900-talet.
Pris: 50 kr.

Till
Avdelningen för masskommunikation
Göteborgs universitet
Box 5048
402 21 GÖTEBORG

Undertecknad beställer härmed följande skrifter från
Avdelningen för masskommunikation:

Rapporter från Avdelningen: nr .....

.....

Arbetsrapporter från Avdelningen: nr .....

.....

NAMN:.....

ADRESS: .....

AVDELNINGEN FÖR MASSKOMMUNIKATION
Göteborgs universitet
88-04-26

PROGRAM FÖR DOCENT LENNART WEIBULLS VISTELSE VID
INSTITUTO DE COMUNICACION Y DESARROLLO (ICD)
MONTEVIDEO, URUGUAY

SÖNDAGEN DEN 10 APRIL

Ankomst till Montevideo

MÅNDAGEN DEN 11 APRIL

Genomgång av ICD:s organisation och aktuella projekt
(A Lerena, A Cruz och S Lerena)

TISDAGEN DEN 12 APRIL

Fortsatt genomgång på ICD
(F Barreiro, A Lerena och S Jellinek)

Besök vid den privata TV-stationen Canal 4
(S Giacosa och S Jellinek)

Besök vid nyhetsbyrån IPS' Uruguay-kontor
(S Jellinek)

ONSDAGEN DEN 13 APRIL

Besök vid Departamento de Comunicacion Social
Universidad Catolica del Uruguay
(M del Carmen Rico de Sotelo och E Rebollo)

Besök vid Centro Latinoamericano de Economia Humana (CLAEH)
(L Alvarez)

Diskussion med företrädare för dagstidningen El Dia
(C Jones och R Ronzoni)

TORSDAGEN DEN 14 APRIL

Heldagsseminarium om kommunikationsforskning (ICD)
(L Weibull, F Vernazza och J L Castagnola)

Besök på dagstidningen El Dia
(E Jones och R Ronzoni)

FREDAGEN DEN 17 APRIL

Besök på den offentliga TV-stationen Canal 5
(D Alvarez Ferretjans)

Besök på den politiska veckotidningen Busqueda
(D Arbilla Frachia)

LÖRDAGEN DEN 18 APRIL

Inget program

SÖNDAGEN DEN 19 APRIL

Genomgång av ICD:s framtidsplaner
(A Lerena)

MANDAGEN DEN 20 APRIL

Genomgång av innehållet i ICD:s planerade ramprojekt
(F Barreiro, A Cruz, A Lerena och S Lerena)

Besök på dagstidningen El Pais

TISDAGEN DEN 21 APRIL

Diskussion med företrädare för Departamento de Communication
Social, Universidad Republica
(A Tisnés, J L Orstein och S Israel)

ONSDAGEN DEN 22 APRIL

Resa från Montevideo till Buenos Aires

TORSDAGEN DEN 23 APRIL

Observatör vid seminarium med företrädare för konsument-
organisationer i Argentina, Chile, Paraguay och Uruguay
(A Cruz och A Lerena)

FREDAGEN DEN 24 APRIL

Aterresa till Sverige direkt från Buenos Aires

I C D

Communication and Development Institute

Montevideo - Uruguay.

November 1987

INSTITUTIONAL FRAMEWORK

ICD was created in december 1986 and has as principal goals to performa actiivities in the following fields:research, training and documentation in Social Communication, helping in this way to promote information as a basic resource for democracy and national development.

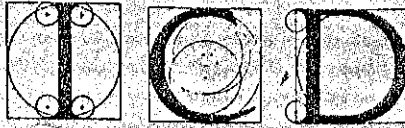
In order to fullfill these goals, ICD has defined five complementary working areas: setting up of a Reference center for Uruguayan NGOs, based upon a computerized databank; information systems to and from rural areas; use of new technologies in communication; research about communication and spread of the results; training programs in order to professionalize journalists and social communicators work.

Up to now, ICD has developed or is developing the following activities :

- Research work about "NGOs, social development and international cooperation". This project is coordinated by Sergio Spoerer from ILET-Chile (Latinamerican Institute for Transnational studies) and has carried out simultaneous case studies in six countries:Chile, Argentina, Peru, Brazil, Mexico and Uruguay. The case study for Uruguay has been carried out by ICD.

- Research work about "Family and economic crisis". This project coordinated by Jose Ma.Gandasegui from CELA-Panama (Center for Latinamerican Studies) and supported by UNESCO, has carried out simultaneous case studies in Mexico, Nicaragua, Cuba, Ecuador, Chile and Uruguay. The case study for Uruguay has also been carried out by ICD.

- The project "Communication guide:database and final publication" is in progress status . This project is supported by Friedrich Naumann Foundation

(West Germany) and its goal is present in a systematized form the information concerning media and similar institutions. The information is input in a database which has been designed with these purposes and an annual publication of the Guide is aimed to be edited. The first edition of the Guide will be published in november 1987.

- ICD participates in the project "Experimental Latinamerican network of computerized journalistic production, specialized in the issues of peace and development". The person in charge of this project is Fernando Reyes Matta from ILET-Chile and it is a joint venture of IBASE(Brazil), DESCO(Peru), ILET (Chile and Mexico) and ICD (uruguay). It implies the connection via modem and microcomputers between the above mentioned organizations and aims to produce journalistic articles on issues about Peace and Development, creating at the same time a latinamerican network of specialized journalists who will be able to use new communication technologies.

- As a part of the project mentioned above, ICD participates in the production and distribution of the monthly bulletin "PAZ/PRENSA" (Peace-press), edited by ILET and sponsored by Southamerican Commission for Peace Regional Security and Democracy.

- The project "SENI" (National information service) is in progress status. It implies the weekly distribution of journalistic information to media and radiostations in countryside. The project is supported by SIDA (Swedish International Development Authority).

- The project "Press-chronology" -supported by the Canadian Embassy in Buenos Aires- implies the creation of a database containing journalistic information from the daily press concerning development issues. The most relevant information -containing source and date of issue- is systematized and distributed to the users of the service. The fast retrieval of the press articles is also possible.

CEPAL and the Technical Secretariat of INFOLAC analyzed in august 1987 several of ICDs project proposals. The project "Experimental computerized network for journalistic production" was recommended as a possible experience for transfer of technology and the support of UNESCO was also recommended.

ICD is a non profit organization with legal recognition at the Culture Ministry.